

3. Wie is Jezus?

1. De verwachting

Het evangelie van Lucas toont dat de identiteit en de opdracht van Jezus niet van begin af aan een evidentie waren voor hem. Voor ons lijkt de stem uit de hemel tijdens zijn doop heel duidelijk te zijn : Jezus' messiasschap wordt bevestigd (Lucas 3 :21-22). Anderzijds suggereren de verzoeken die volgden (Lucas 4 :1-13) dat het voor Jezus niet makkelijk was om zijn opdracht een concrete invulling te geven.

Voor Jezus' tijdgenoten was het nog meer ingewikkeld. Er was een intense messiasverwachting. Dit zie je bijvoorbeeld aan de reacties op Johannes de Doper: "Het volk was vol verwachting, en allen vroegen zich af of Johannes misschien de messias was." (Lucas 3:15)

Van bij het begin van Jezus' optreden wordt de vraag gesteld naar zijn identiteit en zijn eventuele messiasschap:

- Bij zijn tussenkomst in de synagoge van Nazaret, waar Jezus een messiaanse profetie op zichzelf lijkt toe te passen: "Is hij niet de zoon van Jozef?" (Lucas 4:22)
- Bij de genezing van een lamme: De schriftgeleerden en de farizeeën begonnen zich af te vragen: Wie is die man dat hij deze godslasterlijke taal spreekt? Wie kan zonden vergeven dan God alleen? (5:21)
- Bij de zalving door een zondige vrouw: Toen de farizeër die hem had uitgenodigd dit zag, zei hij bij zichzelf: Als hij een profeet was, zou hij weten wie de vrouw is die hem aanraakt, dat ze een zondares is. (7:39) Zijn tafelgenoten dachten bij zichzelf: Wie is hij, dat hij zelfs zonden vergeeft? (7:49)
- Zelfs Johannes de Doper stuurt boden om Jezus te ondervragen: "Bent u degene die komen zou of moeten we een ander verwachten?" (7:20)
- Koning Herodes is in verwarring gebracht: Herodes, de tetrarch, hoorde wat er allemaal gebeurde en raakte in grote verwarring omdat sommigen zeiden dat Johannes uit de dood was opgestaan, terwijl anderen beweerden dat Elia was verschenen, en weer anderen dat een van de oude profeten was opgestaan. Herodes zei: 'Johannes heb ik laten onthoofden; wie is dan degene over wie ik dergelijke dingen hoor?' Hij zocht naar een gelegenheid om hem te ontmoeten. (9:7-9)

Samen overleggen

- De politieke en militaire situatie in Israël in Jezus' tijd (Romeinse bezetting) scherpte de messiasverwachting aan. Hoe evalueer je in dit kader onze huidige maatschappij? Op welk gebied verwachten onze tijdgenoten oplossingen? En jij? Voldoen de oplossingen die de maatschappij voorstelt?
- Situeert de grootste nood vandaag zich op fysisch, materieel, politiek, economisch,... vlak? Is er een uitwendige verandering nodig opdat het beter zou gaan met de wereld (bv. een nieuwe manier van regeren, een nieuwe economie,...) of eerder een innerlijke verandering (manier van zijn)?

2. « Wie zeggen de mensen dat ik ben ? » - Lucas 9 :18,19

Het is in deze context van koortsige verwachting dat Jezus zijn discipelen ondervraagt: Toen Jezus eens aan het bidden was en alleen de leerlingen bij hem waren, stelde hij hun de vraag: 'Wie zeggen de mensen dat ik ben?' 19 Ze antwoordden: 'Johannes de Doper, maar anderen zeggen Elia, en weer anderen beweren dat een van de oude profeten is opgestaan.' (Lucas 9:18,19).

De antwoorden zijn dezelfde als die aan Herodes werden gegeven:

- **Johannes de Doper:** ook al geloofden sommige joodse groepen uit de 1ste eeuw (de Sadduceeën bv.) niet in de opstanding, heel wat mensen geloofden er wel in (met de steun van de Farizeeën). Johannes was onthoofd op bevel van Herodes, maar het gerucht deed de ronde dat hij was opgestaan in de persoon van Jezus.
- **Elia** werd beschouwd als de profeet die het messiaanse tijdperk zou inluiden (zie Maleachi 3:23 Voordat de dag van de HEER aanbreekt, die groot is en ontzagwekkend, stuur ik jullie de

profeet Elia...) Later zou Jezus duidelijk maken dat Johannes de Doper de taak van voorloper die Elia was toegedicht, had uitgevoerd (Marcus 9:13).

- **Een van de oude profeten:** het verschijnen van een profeet als Mozes werd beschouwd als een belangrijk messiaans signaal (Deut 18:15 [Hij zal in uw midden profeten laten opstaan, profeten zoals ik. Naar hen moet u luisteren.](#)) Een profeet die een relatie had met God 'van aangezicht tot aangezicht' (Deut 34:10). De profeet die hiervoor het meest in aanmerking kwam lijkt Jeremia te zijn, door Matteüs geciteerd in zijn evangelie (Mat 16:14).

Samen overleggen

- Hoe kijken onze tijdgenoten tegen Jezus aan? Welk beeld hebben ongelovigen vaak van hem wanneer je met hen over Jezus spreekt?
- Reageer op onderstaande citaten: wat lijkt jullie correct te zijn, wat ontbreekt er eventueel?
 - *Jezus is voor mij een mens die gestreden heeft voor de mensen onder de mensen. Niets meer – maar in mijn ogen is dat veel -, niets minder. (René Andrieu, journalist)*
 - *Christus was een mens die gestorven is aan het kruis omdat hij inging tegen de gevestigde en geïnstitutionaliseerde waarden. Een luis in de pels. (anoniem)*
 - *Jezus Christus... dat is 2015 jaren vol vraagtekens. (anoniem)*
 - *Jezus Christus? ... die ken ik niet! (Siné, cartoonist)*
 - *Jezus was de eerste socialist, de eerste om te streven naar een beter leven voor de mens. (Mikhail Gorbatsjov, voeger staatshoofd)*
 - *Jezus: een koppelteken tussen Israël en de niet Joden (André Chouraqui, joods schrijver).*

3. « En jullie, wie zeggen jullie dat ik ben? » - Lucas 9 :20-23

De eerste vraag leek op een opiniepeiling. De volgende vraag is veel persoonlijker: [En wie ben ik volgens jullie?](#) Ideeën die we meekrijgen, of algemene gedachten volstaan niet. Er is persoonlijke betrokkenheid nodig. Petrus' antwoord laat niet op zich wachten: ["De door God gezonden messias."](#)

 Het Griekse 'Christus' is een vertaling van het Hebreeuwse MASHIAH, gezalfde. Koningen, priesters en soms ook profeten werden gezalfd. Deze drie functies maakten deel uit van de messiasverwachting. Men verwachtte een gezalfde – redder / verlosser – die priesterlijk, profetisch en koninklijk zou zijn. Petrus' antwoord in het Lucasevangelie, 'door God gezonden gezalfde', wees op een koninklijke messias. (In het Oude Testament werd de uitdrukking 'gezalfde van de Heer' altijd toegepast op de koning.) Het volk zag en ervoer hoever de realiteit verwijderd was van Gods ideaal, en verwachtte daarom een koning die niet alleen zou overwinnen, maar die vooral zou regeren in recht in gerechtigheid. Mede door de profetie van Natan werd deze verwachting toegespitst op de dynastie van koning David: ["Jou stel ik in het vooruitzicht dat je koningshuis eeuwig zal voortbestaan en je troon nooit zal wankelen."](#) (2 Samuel 7:16) Profeten riepen niet alleen op om terug te keren naar God en zijn Torah, ze kondigden ook de komst aan van een messias uit het geslacht van David die recht en gerechtigheid zou brengen. Zie bv. Jeremia 23:5: [De dag zal komen – spreekt de HEER – dat ik aan Davids stam een rechtmatige telg laat ontspruiten, die als koning een wijs beleid zal voeren en die in het land recht en gerechtigheid zal handhaven.](#)

In de eerste eeuw was door de Romeinse bezetting de verwachting van een messiaanse koning alomtegenwoordig. Het volk verwachtte een messias die komaf zou maken met de vijand. De Romeinen waren zich bewust van deze nationalistische gevoelens, en aarzelden niet om elke messiaanse pretentie in de kiem te smoren. Het was bijgevolg niet zonder gevaar om zo maar te beweren dat Jezus de 'messias van de Heer' was. Dit verklaart Jezus' tweevoudige reactie op Petrus' belijdenis:

 ["Hij beval hun op strenge toon dat tegen niemand te zeggen."](#) (Lucas 9:21): zijn messiaschap uitroepen zou zijn gevangenneming en dood bespoedigd hebben.

 ["Hij zei: 'De mensenzoon zal veel moeten lijden...'"](#) (vers 22): Jezus geeft aan dat, in tegenstelling tot de gangbare verwachtingen, zijn messiaanse visie niet ging over eer en heersen, maar over solidariteit met de mens tot in lijden en dood toe.

Samen overleggen

- Probeer je eens voor te stellen dat Jezus aan jou vraagt: « En jij, wie ben ik volgens jou? ». Wat zou je antwoorden? Concreet: wat betekent Jezus in jouw leven? Wat verwacht je van hem?

- Wat verkies jij : een glorieuze overwinnende of een lijdende en solidaire messias ? Waarom ? Zie Hebreëën 4 :15)
- Na de aankondiging van zijn dood spoort Jezus zijn discipelen aan : « Wie achter mij wil komen, moet zichzelf verloochenen en dagelijks zijn kruis op zich nemen en mij volgen. » (Lucas 9 :23) Hoe reageer je hierop ? Is dit een populaire uitspraak ? Roem of dienstbaarheid... wat kies jij ? Wat zou er veranderen indien iedereen Jezus' raad zou toepassen in zijn persoonlijk leven en in de kerk ?

4. 📖 « De Geest van de Heer heeft me gezalfd om...» - Lucas 4 :16-30

Jezus ontkent niet dat hij messias is, maar neemt wel afstand van de politieke en militaire messiaanse verwachtingen van zijn tijdgenoten. Dat was al duidelijk geworden in het verhaal van de verzoeken (Lucas 4:1-13): hij zou zijn messianiteit niet bewijzen door brood te geven of door lichamelijk en materieel welzijn te beloven. Hij was niet uit op bewondering voor spectaculaire optredens. Hij zou niet bezwijken voor de verleiding van politieke macht.

Wat was dan wel de inhoud die Jezus wilde geven aan zijn dienstwerk? In zijn eerste openbare optreden geeft Jezus een duidelijk antwoord. In het evangelie van Lucas komt dat onmiddellijk na de verzoeking in de woestijn. In de synagoge van Nazaret eigent Jezus zich deze woorden van Jesaja toe: 'De Geest van de Heer rust op mij, want hij heeft mij gezalfd. Om aan armen het goede nieuws te brengen heeft hij mij gezonden, om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken en aan blinden het herstel van hun zicht, om onderdrukten hun vrijheid te geven, om een genadejaar van de Heer uit te roepen.' – Lucas 4:18,19

Het werkwoord 'zalven' is hetzelfde woord als het woord dat vertaald wordt als 'christus'. Je zou kunnen vertalen: "Hij heeft mij Christus gemaakt". Vervolgens maakt de tekst duidelijk hoe Jezus zijn opdracht zag. Enkele opmerkingen:

- 📖 Jezus distantieert zich van het roemrijke messianisme door zijn goede nieuws (= Griekse 'evangelie') te richten tot armen en behoeftigen.
- Bij het citeren van Jesaja 61:1,2 laat Jezus het einde van de tekst weg: "om een genadejaar van de Heer uit te roepen en een dag van wraak voor onze God." : hij wil niet dat er twijfel blijft bestaan over de aard van zijn opdracht. Geen wraak, wel goedheid en bevrijding, naar het voorbeeld van het jubeljaar!
- Ook al kunnen alle geciteerde categorieën (armen, gebrokenen van hart, gevangenen, blinden, onderdrukten) geestelijk toegepast worden, Jezus' dienstwerk toont dat concrete fysieke en sociale bevrijdende actie zeker niet uit te sluiten is.

De eerste reacties van de toehoorders zijn positief. Dit verandert echter wanneer Jezus aangeeft dat nationalisme geen deel uitmaakt van zijn programma. Door de ontmoetingen aan te halen van de profeet Elia met de weduwe van Sarepta (een heidense vrouw) en van Elisa met de vijandelijke generaal Naäman, opent Jezus het evangelie voor iedereen, zonder onderscheid. Jezus' evangelie is goed nieuws van genade en bevrijding, en is universeel!

📖 Samen overleggen

- Het dienstwerk waarvoor Jezus kiest is een discrete dienstbaarheid ten voordele van hen die verlangen naar bevrijding. Hoe kunnen we dit toepassen in ons persoonlijk en ons kerkleven ? Wie zijn die armen, gevangenen, onderdrukten, blinden,.. vandaag ? Beperkt onze opdracht zich tot gesproken boodschappen of zijn er ook daden nodig ? Probeer eens enkele voorstellen te formuleren om deze evangelische opdracht uit te voeren.
- Jezus verkondigt geen evangelie van macht, spektakel en uiterlijke schijn, maar van dienstbaarheid. Wat denk je : kan hetzelfde altijd gezegd worden van godsdienst / geloof / kerk ?
Lees 1 Koningen 19 :11-12
- In Jezus' tijd hadden veel Joden zich opgesloten in een exclusief nationalisme. Kan de kerk dezelfde fout begaan ? Welke houding neem jij (of : neemt je kerk) aan tegenover

'buitenstaanders' ? Hoe kunnen we, naar het voorbeeld van Jezus, het evangelie en de kerk
'opengooien' ?